

Anmeldelser

Tips om medisinsk litteratur, andre bøker, filmer og elektroniske medier som bør anmeldes, sendes tidsskriftet@legeforeningen.no

På norsk om personlighetspsykologi

Odd E. Havik

MMPI-2

Kartlegging av psykopatologi og personlighet. 2. utg. 284 s, tab, ill. Oslo: Universitetsforlaget, 2003. Pris NOK 329
ISBN 82-15-00273-0

Minnesota Multi-phasic Personality Inventory (MMPI) er en av de mest brukte amerikanske tester for klinisk psykologisk diagnostikk og planlegging av psykologisk behandling. Den er nylig revidert (MMPI-2). Revidert

er også Odd Haviks introduksjon/manual/opplagsverk til testen. Førsteutgaven av boken var hovedsakelig basert på den opprinnelige testen, men med noe informasjon om revisjonen. Den reviderte boken omhandler MMPI-2, og dens norske normering og er utvidet ved at den tar inn oppdatert forskningslitteratur om testen, også norsk litteratur, og i tillegg er det føyd til omtale av nye skalaer og nye emner for brukeren, så som rapportskrivning, tilbakemelding til klienten og utførlige kasus-eksempler. Teksten er i tillegg gjennomsyret av testetiske betraktninger som understreker de forsiktighetsregler som bør følges.

Boken fremstår som en forbilledlig hjelp til å forstå en komplisert test og til å bruke den i det daglige kliniske arbeidet. MMPI bygger på profiltolkninger av en serie skalaer som bare får sin mening i konteksten av de øvrige. Korrekte tolkninger krever omfattende lesing om valideringslitteratur og omfattende veiledning i bruk, både den skriftlige som boken gir, og den individuelle veiledning av den enkelte kliniker i praksis – en forutsetning for forsvarlig bruk. Målgruppen for boken er psykologistudenter som trenger en introduksjon til klinisk bruk av testen, og erfarne brukere som trenger en håndbok for klinisk arbeid og forskning.

MMPI er ikke en test som gir grunnlag for nosologisk klassifikasjon, men for det forfatteren kaller en funksjonell analyse og kasuskonseptualisering rettet mot behandling. Funksjonell analyse er ideografisk og i motsetning til deskriptive nosologiske kategoriseringer teoristyrte. Den søker mot

en etiologisk og kontekstuell hypotese om klientens spesifikke sårbarhet og problemer i gitte situasjoner. Boken gir et utall av tolkninger av ulike profiler og skalasammenstillinger både ut fra samlet klinisk erfaring fra mange kilder og så langt det lar seg gjøre med opplysninger om hvilken forskningsmessig støtte slike tolkninger har. Dette gir inntrykk av nøkternhet og inngir trygghet for leseren/brukeren om hvor grensene for ens tolkninger bør gå. Boken er også en kilde til økt læring om personlighetspsykologi. Det er vanskelig å tenke seg at en norsk bruker eller potensiell bruker av MMPI-2 ikke vil se seg vel tjent med å ha denne boken i bokhyllen.

Anna von der Lippe

Senter for klinisk psykologisk forskning
Universitetet i Oslo

Nervesystemet «light»

Roger A. Barker, Stephen Barasi

Neuroscience at a glance

130 s, tab, ill. Oxford: Blackwell Publishing, 2003. Pris GBP 15
ISBN 1-4051-1125-0

«The brain is not merely complex, it is fantastically complex» bekjenner den kjente nevropsykologen Larry Weiskrantz etter et langt liv i utforskningen av nervesystemet (1).

Det er ikke til å undre seg at det ofte faller tungt for medisinstudenter å tilegne seg kunnskap om nervesystemet slik at den blir anvendelig i forhold til kliniske fag. Denne boken er ment som en hjelp ved at den presenterer nervesystemet fra molekyler til systemer og sykdommer ved hjelp av 55 oppslag med en sammensatt figur på den ene siden og tekst på den motstående siden. Det er også inkludert en god del klinisk stoff for å sette det basale i en relevant sammenheng. Boken henvender seg primært til medisinstudenter til bruk for repetisjon og oversikt, men forfatterne håper at også klinikere kan bruke den til en rask oppfriskning av basalfag.

Jeg vil tro det er svært individuelt hvordan denne typen bøker fungerer – noen studenter har glede av dem, andre ikke. De forutsetter uansett at man på forhånd har en

rimelig forståelse og oversikt. Vanskelig stoff blir ikke alltid lettere tilgjengelig ved at fremstillingen er kortfattet. Boken er rimelig bra oppdatert og inneholder ikke mye som kan sies å være feil. Derimot kan jeg nok være i tvil om utvalget av stoff som er tatt med, er særlig gjennomtenkt. Utvalget blir jo særlig viktig når f.eks, det autonome nervesystem avspises med en kvart side med tekst – da må de virkelig sentrale punktene være klart presentert og satt i sin rette sammenheng. Det brukes merkelig nok like mye plass på muskelspolen, med inklusjon av detaljer som går langt ut over noe «kjernepensum» og blir hengende i luften ved mangelfull forklaring. Retikulærsubstansen og det nevrobiologiske grunnlaget for søvn omtales på en halv side, mens like mye plass brukes på søvnforstyrrelser og behandling av dem. Disse og andre eksempler vitner om at utvalget ikke er gjort med tilstrekkelig omtanke. Noen ganger blir teksten uforståelig for en som ikke allerede kan stoffet på et vesentlig høyere nivå. Figurene er skissemessige svart-hvitt-tegninger som kan virke nokså rotete. De inneholder riktignok mye informasjon for den som tar seg tid.

Behovet for bøker av denne typen er utvilsomt til stede. For at de skal fungere godt, tror jeg imidlertid det er avgjørende at det gjøres en grundigere jobb med hensyn til seleksjon og presentasjon av stoffet enn den som er gjort i denne boken.

Per Brodal

Institutt for medisinske basalfag
Universitetet i Oslo

Litteratur

1. Weiskrantz L. Consciousness lost and found: a neurophysiological exploration. Oxford: Oxford University Press, 1997.

Lite nytt om bekkenløsning

Nanna Bjørnstad

Bekkenløsning – på godt og vondt

270 s, ill. Oslo: Yrkeslitteratur, 2003.
Pris NOK 350
ISBN 82-584-0493-8

Forfatteren er fysioterapeut med spesialitet i rehabilitering og med fordypning innenfor kvinners helse. Basert på 30 års erfaring med pasienter med bekkenløsning og bekkenrelaterte smerter ønsker hun å formidle råd og tips til både helsepersonell og kvin-

nene selv om hvordan de med enkle hjelpemidler kan tilrettelegge for en hverdag uten smerter. Som forfatteren fremhever, finnes lite dokumentert effekt av fysioterapi i forbindelse med bekkenplager i og etter svangerskap.

Boken er inndelt i hele 20 kapitler og omhandler atskillig mer enn det de fleste forbinder med typisk bekkenløsning, blant annet kroniske underlivssmerter med hele spekteret av ulike årsaker. Den mister derfor noe av det fokus som fremgår av tittelen. Det litt utflytende innholdet er kanskje en konsekvens av de vansker man kan ha med å atskille svangerskapsrelatert bekkenløsning fra lave ryggsmarter og andre smertetilstander med kronisk preg. Et viktig aspekt som fremheves, er at kronisk bekkensmerte i noen tilfeller kan være forårsaket av incest og annen overgrepssproblematikk. Et kapittel er viet dette temaet.

Alt i alt inneholder boken lite nytt. Den er ordrik og hadde vunnet på en strammere redigering. Noen setningsblomster, upresise formuleringer og unøyaktigheter burde ha vært luket ut. Det er positivt at en serie med aktuelle referanser er tatt med. Den praktiske del kan være nyttig lesning for fysioterapeuter og kvinner med bekkenløsningsplager, men boken er neppe særlig aktuell for leger.

Jan Martin Maltau

Kvinneklinikken
Universitetssykehuset Nord-Norge

Kortfattet og klinisk nyttig om «utmattelsesdepresjon»

Solveig Klingberg Larson

Stress og helse

Stressutløst utmattelse og utbrenthet.

69 s, tab, fig. Oslo: Gyldendal Akademisk, 2003. Pris NOK 145

ISBN 82-05-31368-7

Dette er en lettlest paperback om et svært aktuelt emne, det professor Marie Åsberg og medarbeidere ved Karolinska Institutet hovedsakelig kaller «utmattingsdepresjon». Undertittelen og den svenske originaltittelen, *Stressutlösta*

utmattingsreaktioner og utbrändhet, er mer presise enn den norske hovedtittelen. Stress og helse er et langt videre tema enn det som omtales i denne boken.

Boken er spesielt beregnet på helsepersonell. Allmennleger, arbeidsmedisinere, trygdemedisinere og også psykiatere vil kunne ha nytte av den. Ikke minst kapitlene om behandling og rehabilitering bærer preg av praktisk klinisk erfaring. At det ofte er

nødvendig med langvarig sykmelding ved disse tilstandene, uten at det behøver å bety varig uførhet, er nok undervurdert av mange leger.

Det er tre hoveddeler i boken. Den første behandler bakgrunn, epidemiologi, risikogrupper, årsaker og virkningsmekanismer. Bakgrunn og epidemiologi er noe kort behandlet, men utfylles delvis av forordet til psykiater Bjarte Stubhaug. Biologiske virkningsmekanismer er derimot bedre forklart enn andre steder jeg har lest om utbrenthet. Den andre delen – kapitlene om symptom-bilde og kapitlet med kasuistikker – forklarer på en god måte det mangeartede og ofte forvirrende sykdomsbildet som man møter ved stressutløste utmattelses-tilstander. Den tredje og siste delen, om behandling og rehabilitering, er spesielt god på praktisk håndtering av disse tilstandene, ikke minst medikamentell behandling. Man savner kanskje noe mer utdypende om psykoterapi. Såkalt kognitiv atferdsterapi er kanskje best dokumentert ved liknende tilstander i annen litteratur. Dessuten har mange pasienter hatt langvarige plager og vil ha nytte av samtalerapi over lengre tid for å gjøre nødvendige kursendringer i livet.

Pasienteksemplene er utfyllende og gode og omfatter også leger og andre helsearbeidere. I innledningen tar forfatteren mål av seg til å forklare sykdomsbildet og skredersy behandling ved hjelp av en integrert psykosomatisk tenkning. Det har hun etter min mening greid svært godt på under 70 letteste sider – det burde være overkommelig også for travle klinikere. Dette er en bok som varmt kan anbefales til alle som arbeider med stress og utbrenthet. For dem som arbeider i lege-for-lege-ordningen burde den være pensum!

Reidar Tyssen

Institutt for medisinske atferdsfag
Universitetet i Oslo

Kort om endokrinologisk diagnostikk

Erik Hägg, Tommy Olsson, Kjell Asplund

Lilla endokrinologin

102 s, tab. Lund: Studentlitteratur, 2003.

Pris SEK 184

ISBN 91-44-04273-6

Boken retter seg til allmennmedisinere, indremedisinere og geriater som en veiledning i diagnostikk av endokrine tilstander hos voksne før man henviser til spesialist. Første del av boken går alfabetisk gjennom diagnos-

tolking av laboratoriesvar ved de samme tilstandene.

Det er en lettlest og grei bok å finne frem, det gjør den godt egnet som oppslagsverk, men den omtaler ikke behandlinger. Vanlige tilstander som amenoré, osteoporose og diabetes mellitus er omtalt, men også de sjeldnere sykdommene innen dette feltet som Cushings sykdom, feokromocytom og multippel endokrin neoplasia. Thyreoidea-tilstandene er spesielt grundig omtalt, også med tolking av scintigrafiske funn ved de ulike sykdommene. Man savner at overvekt ikke er med, og spesielt omtalen av diabetes mellitus er relativt snever fordi kun blodsukkerverdiene ved diagnose er omtalt. Det er ikke anbefalt hvilke prøver man bør ta for å vurdere om en pasient har det metabolske syndrom. Ved mistanke om feokromocytom anbefales måling av metanefriner i urin, mens vi i Norge anbefaler at dette måles i plasma. Boken virker ellers oppdatert.

I laboratoriedelen er også prisene på de ulike undersøkelser antydnet. Disse er omtrent i overensstemmelse med norske priser og «blårussorienterte» ledere i helsevesenet vil nok være glad for at dette er beskrevet. Boken beskriver en absolutt minimumsutredning ved mistanke om endokrin sykdom, og man vil nok forvente at indremedisinere og geriater vil anlegge en noe bredere utredning. Likevel er den foreslåtte utredning tilstrekkelig for eventuell henvisning til spesialist i endokrinologi. Boken anbefales for de nevnte grupper, men også studenter og gynekologer vil ha glede av den som et enkelt oppslagsverk for minimumsutredning av endokrin sykdom.

Pär Medbøe Thorsby

Hormonlaboratoriet
Aker universitetssykehus.

Manual i differensialdiagnostikk

Keith Hopcroft, Vincent Forte, red

Symptom sorter

449 s, tab. Oxon: Radcliffe Medical Press, 2003. Pris GBP 25

ISBN 1-85775-826-9

Evnen til å tenke differensialdiagnostisk kjennetegner en dyktig kliniker. Det man forbigår eller overser, vil heller ikke bli diagnostisert – en enkel erkjennelse som også er tanken bak den populære boken *Symptom sorter* som nå foreligger i annen utgave. Forfatterne er engelske allmennpraktikere, og målgruppen i første rekke leger og studenter innen allmennmedisin.

For alle med sans for summariske og praktisk rettede fremstillinger av medisinske problemstillinger er denne boken en sikker innertier: Hva skal du tenke, og hvor skal du begynne når du tar imot pasienter med alminnelige klager som tung pust,